

จริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

นำเสนอ

ดร. ธดา สิทธิธดา

จัดทำโดย

นางสาว ธันยพร เหมพิจิตร

รหัสนักศึกษา 62561802005

จากพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พุทธศักราช 2562 หมวดที่ 1 มาตราที่ 5 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่ามาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

1. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

3. กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

4. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
และมีจิตสาธารณะ

5. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

6. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

7. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของ
ทางราชการ

ข้าพเจ้าจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องจริยธรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษา เนื่องจากเป็นเรื่องที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง
ครั้งใหม่และน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงตน
ในฐานะผู้บริหารได้อย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและ
เหมาะสมต่อไปในอนาคตได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็น
ประโยชน์ต่อผู้ที่จะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในการนำ
เรื่อง จริยธรรม ไปใช้ในการดำรงตนได้อย่างถูกต้องและ
เหมาะสม

ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้
ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า ธรรมที่เป็นข้อ
ประพฤติปฏิบัติ คีลธรรมอันดี และสำนักงาน
ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (2559) ได้กล่าวว่า จริยธรรม
เป็นหลักการ (Principle) ที่บุคคลยึดถืออยู่ในใจในการ
ตัดสิน ความถูก-ผิด ดี-เลว ควร-ไม่ควรทำของพฤติกรรม
ต่างๆ จริยธรรม

ความสำคัญของจริยธรรม

วศิน อินทสระ (2541) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ
จริยธรรมไว้ดังนี้

1. จริยธรรมเป็นรากฐานอันสำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง
ความมั่นคงและความสงบสุขของปัจเจกชน
2. การพัฒนาบ้านเมือง ต้องพัฒนาจิตใจคนก่อน หรือ
อย่างน้อยก็ให้พัฒนาพร้อมกันกับการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคม

ความสำคัญของจริยธรรม

3. จริยธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีคุณค่าสำหรับ

ทุกคน ทุกวิชาชีพ ทุกสังคม สังคมจะอยู่รอดได้ก็ด้วย
จริยธรรม

4. ถ้าชาวโลกช่วยกันละทิ้งความละโมภโลภมาก แล้ว
มามีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายช่วยกันสร้างสรรค์สังคม ยึด
เอาจริยธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

องค์ประกอบของจริยธรรม

ธีระพร อุวรรณโณ (2530) ได้จำแนกองค์ประกอบทางจริยธรรมทั้ง 3 ประการ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม
2. ด้านความรู้สึก (Feeling) ได้แก่ ความพึงพอใจ ความศรัทธาที่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม
3. ด้านพฤติกรรม (Conduct) ได้แก่ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกทางจริยธรรม

คุณลักษณะด้านจริยธรรม

จ่านง อาศิริวัจน์ (2529) ได้กล่าวถึงโครงสร้างคุณลักษณะของจริยธรรมพื้นฐานไว้ 29 ประการ ในที่นี้ข้าพเจ้า ยกตัวอย่างที่สำคัญไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การไม่โลภและไม่ขโมย
2. การไม่พูดปด ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง
3. การไม่ลองและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ
4. ความซื่อสัตย์สุจริต
5. การยอมรับความเปลี่ยนแปลง

จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

พัชรา บุญลาโภ (2529) สรุปประเภทของความ
รับผิดชอบเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การกระทำที่มีต่อตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เช่น การตรงต่อเวลา
2. ความรับผิดชอบต่อการทำงาน หมายถึง ผู้ที่รู้จักหน้าที่หรือเข้าใจในบทบาทของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และปฏิบัติงานนั้น ๆ ด้วยความเรียบร้อย ครบถ้วน
3. ความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม หมายถึง ผู้ที่รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อสังคม

การพัฒนาและปลูกฝังจริยธรรม

ทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมมีหลากหลาย ข้าพเจ้าจึงขอเลือกยกตัวอย่างทฤษฎีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของโคลเบอร์ก (1989) ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนา 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การหลบหลีกการลงโทษ 2. ขั้นตอนแสวงหารางวัล 3. ขั้นทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ 4. ขั้นทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม 5. ขั้นการใช้เหตุผลและวิจารณ์ญาณ 6. ขั้นยึดอุดมคติสูงสุด

การวัดและประเมินผลจริยธรรม

โกศล มีคุณ (2533) ได้สรุปวิธีการวัดและประเมินผลไว้ 3 วิธีด้วยกัน คือ 1. การสังเกต 2. การให้บอกเรื่องราวของตนเองทั้งผ่านการใช้แบบสอบถามวัดและการสัมภาษณ์ 3. การให้ผู้อื่นช่วยเล่าเรื่องหรือทางมิติสังคม นอกจากนี้ กมล ภูประเสริฐ (2528) ยังได้กล่าวว่ายังมีการประเมินผลทางจริยธรรมโดยการสร้างสถานการณ์เป็นการประเมินที่อาศัยระดับพฤติกรรมด้านความรู้สึกรวม ซึ่งมีการกำหนดขั้นของความรู้สึกรวมเพื่อให้นักศึกษาเลือกตามสถานการณ์ที่ได้สร้างขึ้น

ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

ทองดี เมืองเจริญ (2549) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เพราะจะทำให้ภารกิจในสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้จะนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางแล้ว ยังต้องนำพา คนให้มีความสุขในการเดินทางด้วยความสำเร็จ นอกจากนี้มีความรู้ความสามารถแล้ว จะต้องมีความคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงานด้วย

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

สิทธิศักดิ์ ชุมนานแก้ว (2550) ได้กล่าวถึงจริยธรรมตามทรรศนะของท่านพุทธทาสภิกขุประกอบด้วย

1. ประพฤติตนดีงามสม่ำเสมอ
2. นำนักเรียนพ้นจากทางเสื่อม
3. ไม่ทำโทษนักเรียนเกินกว่าเหตุ
4. สร้างความก้าวหน้าตามอาชีพตามความสามารถของตน
5. มีระเบียบวินัย
6. รักษาชื่อเสียงและค่านิยมของโรงเรียนและคณะครู เป็นต้น

ทฤษฎีทางจริยศาสตร์

James Fiester (2006) ได้กล่าวถึงจริยศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา เป็นการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความดี แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้ 1. อภิจริยศาสตร์ เป็นการศึกษาถึงที่มาของหลักจริยธรรม 2. จริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม 3. จริยศาสตร์ประยุกต์ คือ การนำหลักจริยศาสตร์ไปประยุกต์ใช้กับกรณีเฉพาะเพื่อตอบคำถามในประเด็นทางจริยธรรม อาทิ สงครามนิวเคลียร์

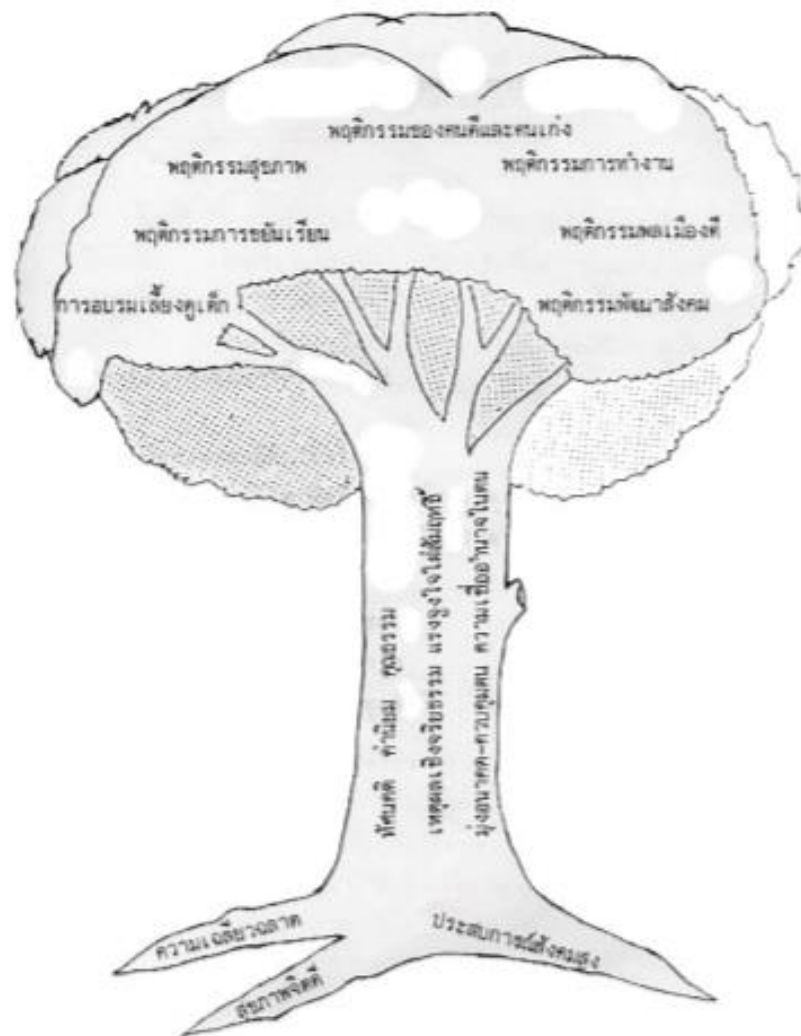
พุทธจริยศาสตร์

พระເທີททท์ เทวินโท (2548) ได้กล่าวว่ว พุทธจริยศาสตร์เป็นการนำคำสอนของพระพุททศาสนามาพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยศาสตร์ และใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าดีหรือถูกต้องมีลักษณะอย่างไรแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้ 1. พื้นฐานทางจริยธรรม 2. จุดมุ่งหมายทางจริยธรรม 3. เกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมของพระพุททศาสนา 4. พุทธจริยศาสตร์สำหรับผู้บริหาร

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) ได้กล่าวถึงต้นไม้จริยธรรมว่าแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 1. ส่วนที่เป็นดอกและผล แสดงถึงพฤติกรรมในทางที่ดี 2. ส่วนลำต้นของต้นไม้ ประกอบด้วย ความสามารถ, ลักษณะมุ่งอนาคต, ความเชื่ออำนาจในตน, คุณธรรม ค่านิยม และทัศนคติ, แรงจูงใจ 3. ส่วนรากของต้นไม้ ประกอบด้วย สติปัญญา, ประสพการณ์ทางสังคม, สุขภาพจิต

ภาพของต้นไม้จริยธรรม

จริยธรรมในการจัดการ

Ibid (2003) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการที่มีจริยธรรมเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของสังคม ชาร์ป เพน ได้เสนอหลักกลยุทธเชิงคุณธรรมไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1. แนะนำคุณค่าและข้อผูกพันให้เข้าใจ 2. ผู้นำขององค์กรต้องมีความผูกพันเป็นส่วนตัว น่าเชื่อถือ 3. คุณค่าที่ยอมรับ ต้องบูรณาการไปสู่ช่องทางการตัดสินใจ 4. มีระบบองค์กรและโครงสร้างสนับสนุน 5. ผู้จัดการทุกคนจะต้องมีทักษะความรู้ ความสามารถที่จะตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม

จริยธรรมในองค์การ

อำพล สารสิริเวชกุล (2550) ได้กล่าวถึง
องค์ประกอบของจริยธรรมองค์การไว้ 3 ประการ
ได้แก่ 1. จริยธรรมด้านสังคม-ตามสถานที่
2. จริยธรรมด้านวิชาชีพ-ตามหน้าที่
3. จริยธรรมบุคคล-ตามแต่บุคคล

แนวทางการส่งเสริมจริยธรรม

พิภพ วังเงิน (2545) ได้เสนอวิธีการพัฒนา
จริยธรรมไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1. ให้ความรู้ความคิด
ที่สูงกว่า ให้เหตุผลที่เหนือกว่าที่เป็นอยู่ 2. การอบรม
ทางศาสนา 3. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดคล้อย
ตาม 4. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ 5. การให้แสดง
บทบาท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาคม มากมีทรัพย์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรม
ของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นงานวิจัยทั้งเชิง
คุณภาพและปริมาณ จากการวิจัยพบว่าจริยธรรม
ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 11
องค์ประกอบ โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มี
องค์ประกอบด้านความเมตตากรุณาเป็นอันดับที่หนึ่ง
และองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบเป็นอันดับ
สุดท้าย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทัต จันทะสินธุ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแบบบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นงานวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ จากการวิจัยพบว่ารูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแบบบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 มิติคือ 1. มิติด้านการบริหารงานอย่างมีจริยธรรม มี 15 องค์ประกอบ 2. มิติด้านการบริหารความสัมพันธ์อย่างมีจริยธรรม มี 14 องค์ประกอบ 3. มิติด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีจริยธรรม มี 12 องค์ประกอบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิรัช วรรณรัตน์และโกสุม สายใจ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้นำเชิงจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของคณาจารย์ ระดับอุดมศึกษาเครือข่ายวิชาการเบญจมมิตร และเครือข่ายวิจัยประชาชื่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ จาก การวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะผู้นำเชิงจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากการเปรียบเทียบ คุณลักษณะผู้นำเชิงจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ไม่พบความแตกต่างและการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะผู้นำเชิงจริยธรรมกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู ความสัมพันธ์กัน ในทิศทางบวกและอยู่ในระดับสูง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุธัญชนก ทรัพย์ย่อย (2558) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 จากการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรรณประภา ใจดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จากการวิจัยพบว่า 1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก 2. คุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ อยู่ในระดับมาก และ 3. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธได้ร้อยละ

กรณีตัวอย่างที่ 1

นายวิโรจน์ ประธานคณะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ใน
หน่วยงานราชการ ได้วางแผนและออกกฎเกณฑ์การ
จัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทที่เขาเป็น
หุ้นส่วนอย่างลับ ๆ นายไพศาล ผู้ใต้บังคับบัญชาของ
นายวิโรจน์ตรวจพบเข้า จึงต้องการที่จะรักษา
ผลประโยชน์ของทางราชการไว้แต่กังวลว่าจะส่งผล
ต่อหน้าที่การงานของตน

ข้อที่พึงกระทำ

การที่นายไพศาล มีความเห็นคัดค้านผู้บังคับบัญชาในที่ประชุม โดยยึดมั่นในหลักการและความถูกต้องเป็นสำคัญถือว่าเป็นการปฏิบัติตามจริยธรรม ซึ่งนอกจากการคัดค้านแล้วได้จัดทำบันทึกคำคัดค้านของตนไว้ในรายงานการประชุม หรือในเรื่องนั้นแล้วแต่กรณีเพื่อให้สามารถเป็นหลักฐานป้องกันการมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว นอกจากนี้ นายไพศาลยังมีการกระทำที่สอดคล้องกับจริยธรรมคือ ได้ตรวจพบว่าหลักเกณฑ์การจัดซื้อครุภัณฑ์ที่กำหนดนั้นอาจมีการ “ล็อกสเปค” โดยไม่ทราบมาก่อนว่าบริษัทที่มายื่นเป็นบริษัทที่นายวิโรจน์ผู้บังคับบัญชามีส่วนได้เสีย แสดงถึงการเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบ มีความรับผิดชอบและใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจอย่างตรงไปตรงมาตามข้อมูลหลักฐานที่ปรากฏ

บทลงโทษของผู้กระทำผิด

ส่วนนายวิโรจน์ถือว่าได้กระทำการฝ่าฝืนจริยธรรมที่ว่า
ต้องไม่เสนอหรืออนุมัติโครงการการดำเนินการหรือการทำ
นิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้
ประโยชน์ อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เหตุเพราะได้
มีการวางแผนออกกฎหมาย การจัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อให้
บริษัทที่ตนเองเป็นหุ้นส่วนได้ผลประโยชน์จึงถือว่าเป็น
การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและเป็นการกระทำที่
ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

กรณีตัวอย่างที่ 2

เพื่อนร่วมงานของท่าน 2 คน กำลังแสดง
ความคิดเห็นทางการเมืองและเกิดการโต้แย้ง
กัน เนื่องจากแต่ละคนมีความคิดเห็นฝักใฝ่
กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เป็นปฏิปักษ์ต่อ
กัน และขอความเห็นจากท่านเพื่อสนับสนุน

ข้อที่พึงกระทำ

ท่านต้องไม่ให้ความคิดเห็นใดๆ ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง ไม่สนับสนุนเพื่อนคนใดคนหนึ่งและพยายามให้เพื่อน 2 คน ยุติการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองในที่ทำงาน เนื่องจากจะมีผลต่อการปฏิบัติงานร่วมกันในฐานะทีมงานและทำลายสัมพันธ์ภาพบรรยากาศของการทำงานในหน่วยงาน

กรณีตัวอย่างที่ 3

ข่าวครู 5 คน ศิษย์เก่า 2 คน ชมชื่นนักเรียน
วัย 14 ถึง 6 ครั้ง พร้อมเพื่อน ม.4 เริ่มตั้งแต่
เดือนมีนาคม 2562 เป็นเวลา 1 ปี

บทลงโทษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน หรือ สพฐ. และ ศึกษาธิการ
จังหวัดมุกดาหาร มีคำสั่งให้ครูทั้ง 5 คน
ออกจากราชการไว้ก่อน และตั้งกรรมการ
สอบสวนวินัยร้ายแรง

จบการนำเสนอ
ขอบคุณค่ะ